

OPBOUW

WEEKBLAD TOT OPBOUW VAN HET GEREFORMEERDE LEVEN

uitgave van de gereformeerde persvereniging opbouw

J. C. Schaeffer, Apeldoorn

Een huisbezoek-verslag (3)

Maleachi 2:17

Aanvechting

Het geloof dat de wereld geregeerd wordt door een rechtvaardige God kan soms danig worden aangevochten. Vooral als je het persoonlijk of als kerk, misschien als volk, erg zwaar te verduren hebt. Dan bestaat het gevaar, dat je gaat mokken: Waar is de God van het recht? Ziet Hij wel wat er gebeurt? Waarom grijpt Hij dan niet in? Maken Gods vijanden het dan nog niet bont genoeg?

Dat kan b.v. heel goed de gedachte zijn geweest van die christen, die voor de oorlog eens in debat ging met Mussolini, de bondgenoot van Hitler. Toen deze man iets over God wilde zeggen, keek Mussolini op zijn horloge en zei: „Ik geef God vijf minuten. Als Hij werkelijk bestaat moet Hij dat maar eens bewijzen door mij binnen vijf minuten te doden. Gebeurt dat niet, dan bestaat Hij niet!” Zal die gelovige niet hebben gezocht: Waar is de God van het recht?

Mussolini en Hitler behielden de macht ten koste van o.a. zes miljoen Joden. Een Jood, die deze afgrijsselijke massamoord overleefde, schreef een aantal jaren geleden: „Of er een God is weet ik niet. Ik weet alleen: als er een laatste oordeel is en ik zou voor Hem verschijnen, dan zeggen mijn hersenen en mijn gevoel, dat Hij voor mij zijn ogen neer moet slaan!” Deze Jood van de 20e eeuw zal zich ongetwijfeld kunnen vinden in de klacht van de Joden in Maleachi's dagen: „Ieder die kwaad doet, is goed in de ogen des HEEREN en aan hen heeft Hij een welgevallen; waar is anders de God van het recht?” Ook zij zouden God wel eens bij hen op het matje willen roepen. Want is dat een manier zoals Hij regeert? Ongetwijfeld hadden deze mensen het niet gemakkelijk. Zij waren uit de

ballingschap teruggekomen met rijke beloften in hun oren. De gouden eeuw van Salomo zou in nog heerlijker glans terugkeren. Maar wat was dat toen bitter tegengevallen. Men kreeg te kampen met vijandschap van de buurvölkeren en intern met economische malaise als gevolg van misoogsten. En daaruit vloeiden weer allerlei sociale misstanden voort. De armsten en de zwaksten trokken zoals altijd aan het kortste eind. Dat is de achtergrond van hun klacht.

Klagen en klagen is twee

Nu horen we een dergelijke klacht vaker in de Bijbel. O.a. in Ps. 73 lezen we hoe de dichter zich heeft afgetoed met de vraag waarom het de goddelozen goed en de vromen slecht gaat. Of Pred. 8:11: Omdat het vonnis over de boze daad niet aanstonds voltrokken wordt, daarom is het hart der mensenkinderen in hen begerig om kwaad te doen, daar een zondaar honderdmaal kwaad doet en toch lang leeft. En vs. 14: Er is een ijdel ding, dat op aarde geschiedt: er zijn rechtvaardigen, wie het gaat naar de verdienste der goddelozen en er zijn goddelozen, wie het gaat naar de verdienste der rechtvaardigen; ik zeide dat ook dit ijdelheid is. De dichter van Ps. 10 laat het niet bij deze konstatering. Hij richt zijn oog

Inhoud

- 345 Ds J. C. Schaeffer,
Een huisbezoek-verslag (3)
- 346 Ds J. Kranenburg,
Pastorale Notities
- 347 C. Noordhoek-de Putter,
Moeten wij lid worden van
het O.J.E.C.? (1)
- 348 Drs H. ALgra,
Geloven we het wel? (8)
- 349 Ds J. Plantinga,
God heb ik lief
(meditatie bij de begrafenis
van ds G. Mul)
- 350 Drs P. J. van Kampen
Het Nieuwe Tijdperk

omhoog en roept naar de hemel: Waarom, HEERE, staat Gij van verre (vs 1)? Sta op, HEERE, vergeet de ellendigen niet. Waarom smaadt de goddeloze God, spreekt hij in zijn hart: Gij vraagt geen rekenschap, Gij ziet het, want Gij aanschouwt moeiten en verdriet (vs 12-14).

U ziet, de Joden uit Mal. 2 staan niet alleen met hun klacht. Maar ook al lijken de klachten op elkaar, tussen de klagers is toch een opmerkelijk verschil. Waar het op aankomt is: heeft men de vreze Gods behouden of niet? Om die vreze des HEEREN, het eerbiedig ontzag voor de hemelse Koning, daarom gaat het telkens weer in de gesprekken van Maleachi met het volk. De psalmdichters en prediker laten God in zijn waarde. Ze hebben het moeilijk met de werkelijkheid. Ze zien een schrijnende kloof tussen geloof en ervaring. Ze kunnen Gods handelen, of juist zijn niet-handelen onmogelijk begrijpen. De dichter van ps. 10 roept Hem dan ook hartstochtelijk tot actie.

Maar God blijft voor hen de God van het recht en de God van het Verbond. Ja, juist omdat Hij de God van het

Verbond is, hebben ze het moeilijk met wat ze om zich heen zien of aan den lijve ervaren. Maar ook juist omdat Hij de God van het Verbond is, houden ze Hem aan zijn verbondsbeloften. „HEERE, beloofd is beloofd en belofte maakt schuld!”

En God stelt dat ook op prijs. Hij vindt het fijn om te horen als u Hem aan zijn belofte houdt. Dan weet Hij tenminste, dat er bij u wat leeft.

Dat u vurig verlangt naar zijn vrede-rijk. Dan weet Hij, dat al de ellende en al het onrecht om ons heen u ook pijn doet. God stelt het op prijs als u er onophoudelijk bij Hem op aandringt eindelijk recht te doen, orde op zaken te stellen. Denk aan Christus' gelijkenis van de weduwe, die haar recht zocht bij een onrechtvaardige rechter (Luk. 18:1-8). Denk maar niet, dat u de rechtvaardige Rechter van hemel en aarde vermoeit met uw smeekbeden om recht te doen.

Nee, m^oe wordt God van klagers, die denken dat ze Hem door hebben.

Die allang hun konklusies getrokken hebben en zeggen: God? Praat me er niet van! Als Hij niet gauw een eind komt maken aan de chaos op aarde, dan weet ik genoeg! Dan is Hij een kapitalistengod, die het houdt met de hoge heren, de uitbuiters!

Ja, want in de ogen van de Joden in Maleachi's tijd is het bij God niet zo zeer een kwestie van niet-kunnen, maar meer van niet-willen-straffen van hen, die kwaad doen. Hij is kennelijk op hun hand! Wie zo klaagt verwacht min of meer dat God met gebogen hoofd en neergeslagen ogen voor hem staat.

Dit is gebrek aan vrees, aan eerbiedig ontzag voor God! Hier is alle besef van kleinheid voor het aangezicht van de Schepper verdwenen. Hier staan leerlingen hun meester de les te lezen. Hier staan kinderen hun vader een pak voor de broek te geven. En dat k^on niet!

God in zijn waarde laten

Een goede meester zal zijn leerlingen echt niet de mond snoeren als ze wat hebben aan te merken. Een goede vader zal niet onmiddellijk alle vorm van kritiek van zijn kinderen hardhandig de kop indrukken. Maar de leerling moet wel leerling en het kind moet wel kind blijven.

Zo moet het schepsel altijd schepsel blijven in onderdanigheid tegenover de Schepper. Dan moet ik weer denken aan dat mannetje Mussolini, die God uitdaagde hem binnen vijf minuten het leven te ontnemen als Hij echt bestond. Het zou wel eens teveel eer voor hem geweest kunnen zijn als

God daar werkelijk op in was gegaan. Alsof God, onder de indruk van zo'n uitdaging, maar zo snel mogelijk had willen bewijzen dat Hij toch echt wel bestond.

God komt op het moment en op de wijze, die Hem het beste passen. Wanneer God iets niet binnen vijf minuten doet, noch binnen vijf maanden of jaren of zelfs eeuwen, dan betekent dat nog niet dat Hij het nooit doet. God grijpt lang niet altijd in op de momenten, waarop wij menen dat het zou moeten gebeuren. God is zo volkomen vrij in zijn doen en laten, dat Hij zich de tijd niet laat voor-schrijven.

Vandaag is snelle bediening een toverwoord. In de zakenwereld weet men wel wat de klanten wensen. Wie niet snel geholpen wordt, gaat naar de konkurrent. Maar God laat zich niet zo onder druk zetten. Het ontbreekt er nog maar aan, dat we God in ons

bidden gaan behandelen als een auto-maat: van boven een geldstuk in de gleuf en van onderen de kant en klare artikelen in de treklade.

Maar God is in het verhoren van onze gebeden niet de dienaar, die vliegt op onze wenken. Hij is de HEERE der heerscharen, Heer van de hemelse legermachten! Het is niet voor niets, dat Maleachi Hem telkens weer juist met deze indrukwekkende titel aanduidt (1:4, 6, 8, 9, 10, 11, 13, 14; 2:2, 4, 7 enz.). In totaal 24 keer! Hij wil het zijn hoorders inprenten: K^oning is Hij. We mogen onze wensen bij Hem kenbaar maken. We mogen onze klachten bij Hem indienen. We mogen Hem oproepen om recht te doen. Dat stelt Hij juist bijzonder op prijs. Maar we moeten in vol vertrouwen in zijn goedheid en rechtvaardigheid en wijsheid de beslissing over het juiste moment en juiste wijze aan Hem overlaten!

J. Kranenburg, Rolde

Pastorale Notities

Hoor je daar nog van God?

Er kwam een collega op bezoek uit een kerk met drie predikanten. De beide anderen hadden een andere „ligging”. Eerst was dat wel spannend geweest en soms zelfs wel verfrissend. Je moest weer eens nadenken.

Maar het was allemaal anders geworden. Het ging om dingen waarover hij niet meer na wilde denken, die hij niet ter discussie wilde stellen. Uit hun preken verdween de Here God als de levende God, tot wie je kunt roepen en die dan hoort. God werd iets, een gebeuren. Hij merkte het in de gemeente: de gebeden verstomden. Hij kreeg het benauwd. Ons gesprek blijve tussen hem en mij.

Toen hij weg was bedacht ik dat ik de naam van zijn woonplaats eerder had gehoord en ik wist ook wanneer. Ik had op een camping gepreikt.

Naar de gewoonte daar had ik om „gebedsintenties” gevraagd zoals onze roomse medechristenen dat noemen. Dat kan zeer hachelijk zijn. Wat doe je als gereformeerd dominee met de vraag van een jongetje om de voorbede voor zijn hond? En met de vraag van een roomse zuster om het gebed voor onze gestorvenen? Een pater gaf mij de goede raad: als je intenties gevraagd hebt moet je ze daarna laten zingen, dan heb je de tijd om zelf te bidden en na te denken.

Maar die ochtend kwam er niets dat

mij voor problemen plaatste. Een mevrouw vroeg om het gebed voor de kinderen die dit jaar voor 't eerst op eigen houtje met vakantie waren. Daar kon ik zo inkomen! Ik zag haar benauwdheid. Een dochtertje van zeventien, dacht ik even, voor het eerst op eigen houtje weg, met een vriendje en in één tent.

Na de dienst kwam er een broeder, die vroeg of wij dat thuis ook nog konden doen: bidden voor de kinderen. Ik kon met vreugde zeggen dat wij dat nog konden, met hun namen er bij, vaak, Hij niet meer. Vroeger wel, maar door de preken was dat verdwenen. Niet dat het in de preken werd ontraden ofzo, maar als God was, zoals hij zondags hoorde vertellen, had bidden geen zin meer. Maar die ochtend in de kerk had hij het plotseling ontzettend gemist: de namen van je kinderen, al kon je ze alleen maar noemen voor God in het vertrouwen dat Hij dan aan hen dacht.

Ik had gevraagd waar hij woonde en dat raadt u nu al neem ik aan. Intussen sta ik hiet weer na twee kerkscheuringen beschuldigend naar anderen te wijzen.

Ja, ik doe dat ook met een ellendig gevoel, maar er is wel iets veranderd. In 1944 kon ds Slomp (zie Trouw van 13 oktober 1987) nog aan de synode schrijven dat het om kleine dingen ging terwijl veel groter gevaren ons bedreigen. dat kan nu niet meer. God is de dingen op een verschrikkelijke manier aan het vereenvoudigen, het gaat niet meer om kleine en moeilijke dingen, maar om heel eenvoudige en allerlaatste vragen. Als de preken de gebeden ook thuis doen verstommen, dan zou ik niet weten waar ik ter wereld naar zou kunnen wijzen en zeggen: dat is belangrijker.

Moeten wij lid worden van het O.J.E.C.? (1)

Enige tijd geleden ontving de redactie het hieronder afgedrukte 'ingezonden'. Het is even blijven liggen, wank ik wilde er de tijd voor nemen. Er rustig over nadenken en er een weloverwogen antwoord op geven. De zaak waarover het gaat is de moeite waard.

Soms vragen lezers mij waarom ik toch aan dit onderwerp (de verhouding tussen joden en christenen) zo'n aandacht schenk. Deze vragers zou ik willen verwijzen naar het jongste boek van dr S. Schoon „Leven in één wereld, een uitdaging voor joden en christenen!” Ik kom op dit boek nog terug, maar zeg hier alvast dat het de verhouding tussen synagoge en kerk in een wereldwijd kader plaatst, waarin het inderdaad thuis hoort. Tot zover ben ik het met dr Schoon eens. Maar nu eerst het 'ingezonden'.

H. de Jong

Vreugde in een ontmoeting

Mode of een zaak van levensbelang

Onlangs mocht ik deelnemen aan een weekend van het OJEC, Overlegorgaan van Joden en Christenen. Deze weekends worden één keer per jaar gehouden om als Joden en Christenen samen te leren en te vieren.

Het is heel inspirerend om in alle openheid naar elkaar te luisteren en samen onze God lof te zingen. Wat kunnen ze zingen trouwens, onze Joodse vrienden, ze weten van geen ophouden. Je kunt zien, dat ze familie zijn van de dichter van psalm 119, die ook niet uitgezongen raakte over Gods levendmakende thora (wet).

In tegenstelling tot de Christelijke Gereformeerde Kerken en de Gereformeerde Kerken participeren wij als Nederlands Gereformeerde Kerken niet in het OJEC. Gelukkig ben ik in de Gereformeerde Kerken altijd gastvrij ontvangen en was welkom op hun studiecentrum in Leusden. Ook houden zij mij via het blad Kerk en Israël op de hoogte.

Er wordt bij ons nogal gewaarschuwd tegen verjoodsing, vooral Ds de Jong heeft er veel over geschreven en kritische vragen gesteld. Toch zou ik ook hem een paar vragen willen stellen.

Ds De Jong schrijft in Opbouw 26-9-'86, dat hij op de vraag of de Joden, die zich niet tot Christus bekeren, verloren gaan, pleegt te antwoorden: „Daar ga ik niet over”. Ik zou de vraag van de toekomst naar het heden willen verplaatsen: „Zijn de Joden hier en nu verloren?” Gaat hij daar wel over? Vallen zij nu buiten Gods genade?

In Opbouw van 31-10-'86 staat een preek, die Ds de Jong hield op het Begijnhof op 25 juni 1986. In die preek wordt de kern van Gods woord geraakt en wel de houding, die de mensen aannemen tegenover verzoening. Ds De Jong zegt dan terecht, dat, als je je tegen die verzoening verzet, het geweld gaat

beminnen. Hij noemt dan veel voorbeelden. Nu zou ik willen vragen: „Is het niet het geweld van de theologie, waarmee we Joden buitensluiten van Gods verzoenende genade met uitspraken als: Extra Ecclesiam nulla salus” (Opbouw 3-4-'87). Ook wanneer we zeggen: „Joden sluiten zichzelf erbuiten en behoeven geen verzoening, want ze kunnen hun eigen heil bewerken” gebruiken we geweld. Het geweld van de zonde tegen het 9e gebod. En de Gemeente is gerustgesteld, want ze dacht altijd al, dat de Joden leefden van de wet en Christenen van genade. Maar bij lezing van de liturgie van Jom Kippoer (Grote Verzoendag) word je getroffen door de eindeloze herhaling, dat God het is, die als Koning verzoent en verlost, omwille van Zijn grote Naam.

Als we elkaar een plaats in de hemel ontzeggen, zal er ook op aarde geen plaats blijken te zijn. Als we elkaar Gods helende genade ontzeggen, zullen we ook buiten elkaars helende liefde vallen en maken we elkaar kapot tot in de gasovens.

De artikelen van ds De Jong „Niet voor de Jood, alleen voor de Griek”? lopen uit op ergenis. Ergenis over de wagon van de kerk aan de Joodse trein op weg naar het Koninkrijk Gods, die slechts als de koppeling intact blijft het einddoel bereikt. Maar ik vraag: „Is het niet God zelf, die het beliefde het heil van de volken te koppelen aan het heil van zijn volk Israël (bv. Rom. 11)? „Nee, het heil komt niet uit de hoge hoed van de Joden” (Opbouw 5-12-'86).

Natuurlijk komen er vragen, zoals ds De Jong ze ook stelt: „Hoe zit het dan met het middelaarsschap van Jezus Christus? Het lijkt wel of het Joodse volk onze middelaar is” Ontzettend bedreigende vragen. Levensbedreigend! En we willen wegvlugten om de vragen te ontlopen, want we zijn bang onze

Heiland te verliezen. Maar als we Hem oprecht zoeken, zullen we ervaren, dat God ons vasthoudt. Denkende dood te gaan, zullen we zien, dat we leven, en in plaats van Hem te verliezen zullen wij zien zoals Hij is. En dit geheimenis is zeer groot.

Naar aanleiding van opbouw 10-4-'87 zou ik mijn laatste vraag willen stellen.

Lijken wij niet op Efraim? Hebben wij Jezus Christus niet losgemaakt van de wet en de profeten en dus van David en zijn wij zo niet losgeraakt van onze Heiland zelf? Hebben wij het evangelie niet te veel vergeestelijkt en zo alle vragen van dit aardse bestaan buiten de kerkdeur gehouden? Geen politiek en maatschappijkritiek van de preekstoel! Is onze wereld niet liefdeloos en koud geworden? En is de tijd niet gekomen, waarover Jezus sprak in Matth. 24.

Daarom is het geen zaak van mode maar van levensbelang! Misschien verwerpt God ons nog niet van voor Zijn aangezicht (Opbouw 10-4-'87), als wij ons omkeren naar Jezus, de Jood, die niet kwam om de wet en de profeten te ontbinden.

Zo zullen wij dan niet scheiden, wat God heeft samengevoegd, heden en toekomst, Jood en Griek, wet en evangelie. Maar leven in de spanning van het onderscheiden, en de pijn niet ontlopen, die voelbaar is in de ontmoeting na de scheiding van Kerk en Synagoge. De pijn om Jezus Christus, de pijn om de wonden van de Grote Dood (zoals rabbijn Soetendorp Auschwitz noemt), die nooit genezen. Elie Wiesel schrijft in zijn boek „Een Jood vandaag” over de pijn en de verbijstering, maar niet nadat hij er 10 jaar over gezweven heeft.

Zo is dan de vreugde in de ontmoeting vele malen groter dan de pijn. God zij dank zijn er nog Joden en onder hen enkele die de ontmoeting aandurven. En in die ontmoeting mogen wij samen ons hart ophalen aan al Gods gunstbewijzen. In die vreugde wilde ik U laten delen.

C. Noordhoek-de Putter, Schalkhaar

Geloven we het wel? (8)

Vorige week werd de aandacht gericht op het stellen van vragen. In deze aflevering gaat het vooral over de 'grondhouding'. Drie opmerkingen vooraf: het artikel richt zich met name op de houding van ouders en ouderen. Daarmee wordt niet bedoeld dat jongeren hun eigen houding niet ter discussie behoeven te stellen; het aksent ligt op de ouderen vanwege de opvoedkundige invalshoek van de serie. Verder moet ook bij dit artikel worden benadrukt dat het niet om de schuldvraag gaat; de 'kortsluiting' die (o.a.) in gezinsverband kan ontstaan vormt een feitelijke konstatering. En tenslotte: wanneer er in deze 8e aflevering spanningen worden beschreven, wil dat uiteraard niet zeggen dat gezinssituaties vooral door spanningen gekenmerkt zouden worden. Evenmin wordt ermee bedoeld dat spanningen altijd vermeden moeten worden.

Konflikten

Soms kunnen spanningen over betrekkelijk onbelangrijke zaken uitgroeien tot konflikten, die muurvast zitten. De kans dat dit gebeurt is meestal groter naarmate mensen – vooral in emotioneel opzicht – meer met elkaar te maken hebben. Deze spanningen gaan aan het christelijke gezin en de christelijke gemeente niet voorbij. Wanneer zich ernstige blokkades in de communicatie voordoen, kan men beter spreken van 'partijen', waarbij men er wederzijds op uit is fouten van de ander op te merken en kritiek op de ander uit te oefenen. Het behoeft geen betoog dat dergelijke konflikten gezin en christelijke gemeente geen goed doen.

Soms wordt – ten gevolge van spanningen – ieder contact met anderen verbroken. Wat ouders betreft moet worden opgemerkt dat – hoewel enige afstand op emotionele gronden soms heilzaam kan werken – de deur naar de kinderen in principe toch altijd open moet blijven staan. Dat wil zeggen: een welkom zonder voorwaarden vooraf. Dr. W. H. Velema noemt een tekst die in dit kader tot nadenken kan stemmen.

„Kastijd uw zoon, maar laat u niet verleiden hem te doden” (Spreuken 19 vers 18). Hij verbindt aan deze tekst de – wat afwijkende – uitleg dat de tucht noodzakelijk is, maar dat het contact met kinderen niet mag worden verbroken (1).

In dit verband kan geen beter (in de betekenis van: positief) bijbels voorbeeld genoemd worden dan de 'gelijkenis van de verloren zoon'. In een vastgelopen verhouding is het toch de vader die op de uitkijk staat.

Positieve grondhouding

Een positieve grondhouding geeft de mogelijkheid om in vastgelopen situaties nog eens een nieuwe start te maken. Dat op papier zetten is gemakkelijk, de praktijk is heel wat weerbarstiger. In ieder geval is het op zo'n moment belangrijk om werkelijk naar elkaars standpunt te luisteren, aandacht te besteden aan elkaars interesses. Ik moet

in dit verband vaak denken aan een EO-uitzending met Feike ter Velde, waarbij een vader in een volkomen vastgelopen gezinssituatie zijn zoon opzocht in zijn verloederde woonomgeving en eerst eens samen met hem naar diens popmuziek ging luisteren...(2)

Positieve en negatieve belangstelling

Ds C. G. Geluk wijst in zijn boek „Hoe houden we de jongeren bij de kerk”? op de 'negatieve belangstelling' die veel jongeren ondervinden. Hij schrijft het volgende: „Jongeren krijgen soms het nare gevoel dat ze in de gaten worden gehouden, en dat ze voortdurend op hun hoede moeten zijn, dat ze niet over de schreef gaan met bepaalde werkvormen en activiteiten, want anders grijpt de 'inspektie' of het 'gezag' in. Maken ze het niet al te bont, dan horen ze niets en zien ze niemand”. (3).

Tegenover deze 'negatieve belangstelling' noemt ds Geluk ook de 'positieve belangstelling': uit jezelf, zonder op inspektie te komen, gewoon uit belangstelling, eens binnen stappen, en meedoen, mee zingen, mee praten...

Deze houding is bijzonder belangrijk. Wanneer jongeren positieve belangstelling ondervinden, worden eventuele kritische opmerkingen ook gemakkelijker aanvaard.

Grenzen stellen

Een positieve grondhouding is heel wat anders dan een compromis. In de opvoeding gaat het enerzijds om soepelheid, anderzijds ook wel degelijk om het hanteren van normen, het aangeven van grenzen. Er is dan ook binnen de opvoeding op dat punt altijd een spanningsveld. Soms ook leidt een kleine terrechtwijzing al tot veel spanning, omdat een kind of opgroeiende jongere nauwelijks correcties verdraagt.

Ouders die ieder initiatief van het kind goed vinden, geven geen leiding aan het gezin, voeden dus eigenlijk hun kinderen niet eens op. Het was Stoffels en Dekker in hun onderzoek opgevallen dat veel jongeren helemaal geen spanningsveld hadden ervaren met hun ou-

ders, toen ze van de kerk afgroeiden. „De in godsdienstig opzicht groeiende verschillen met de ouders leiden tot weinig konflikten. Dit zegt iets over de godsdienstige ontwikkeling van de ouderen én over de algemeenheid van het sekularisatieproces” (4).

Wanneer ouders alles maar goed vinden kan het kind dat uiteindelijk als ongeïnteresseerdheid ervaren. Misschien zijn op korte termijn de spanningen dan wat minder, op langere termijn zal het beeld dat kinderen van het geloof van hun ouders hebben negatief worden beïnvloed. Het beeld dat vanuit het kind kan ontstaan is: of het interesseert mijn ouders niet wat er met me gebeurt, of ze vinden het geloof zo weinig belangrijk, dat ze er maar niet over spreken, met andere woorden: of je nou gelovig bent, of niet: het maakt niets uit.

Het moeilijkste moment van de opvoeding

Er kan in de omgang met elkaar echter ook een moment ontstaan waarop het menselijkerwijs gesproken beter is om het gesprek over het geloof te laten rusten. Spreken over het geloof leidt in bepaalde omstandigheden slechts tot verwijdering van elkaar.

Dat wil echter niet zeggen dat daarmee het gesprek met God ten einde is.

Waar het gesprek over het geloof tussen mensen niet meer mogelijk is, blijft het bidden voor elkaar wel mogelijk. Het is opvallend dat dit wezenlijke onderdeel van de opvoeding in het geloof in de onderzoeken naar de oorzaken van 'kerkverlating' vrijwel niet ter sprake komt...

Het loslaten van kinderen is het moeilijkste moment van de opvoeding. De taak van de opvoeder is grotendeels ten einde. Dan komt het op het geloof aan: bidden voor de kinderen en de rest aan God overlaten. Ouders die blijven bidden voor hun kinderen tonen daarmee aan dat het geloof hen ernst is. Op hen is het eerder genoemde citaat van Stoffels en Dekker niet van toepassing.

„Ik leg de namen van mijn kinderen in Uw handen...”

Literatuur

(1) Dr W. H. Velema: pastorale hulp bij spanningen in gezinssituaties en samenlevingsrelaties. (Het vierde hoofdstuk van: Verricht Uw dienst ten volle).

(2) Bruce Narramore geeft in „Opvoeden een opgave” een bijbels opvoedingsmodel weer, waarin deze houding centraal staat. Zijn visie wordt over enige tijd besproken in 'Opbouw'.

(3) Blz. 94 en 95.

(4) Geloven van huis uit, blz. 135.

Een Christelijk Gereformeerd Gedachteniswoord bij het overlijden van ds G. Mul

Onlangs hebben de lezers van ons blad kennis kunnen nemen van het geen door één onzer predikanten ter nagedachtenis van ds G. Mul bij gelegenheid van diens begrafenis gezegd is. Wij publiceren nu opnieuw een gedachtenis-woord dat bij die gelegenheid gesproken werd, en wel van de Christelijke Gereformeerde predikant ds J. Plantinga uit Leeuwarden. Niet dat wij in ons blad altijd naar een dergelijke volledigheid kunnen streven, maar voor deze uitzondering bestaat een goede reden. Ds Mul was de voorzitter van de 'Kommissie voor Kontakt en Samen-spreking met andere Kerken' en heeft in die hoedanigheid, maar toch ook als predikant in zijn tegenwoordige en vroegere gemeente, veel gedaan voor de eenwording van de Chr. Geref. en de Ned. Geref. Kerken. Het leek ons daarom gepast ook het woord van ds Plantinga in ons blad een plaats te geven. Om mede hierdoor het eenheidsvuur dat ds Mul zo zeer ter harte ging, brandende te houden. Dat deze vlam wat staat te flakkeren, zo na het overlijden van prof. dr. J. P. Versteeg eerst en van ds G. Mul nu, en door andere kerkelijke ontwikkelingen zelfs met uitdoving bedreigd wordt, staat wel vast.

De redactie

Meditatie in de Dienst van Woord en Gebed bij de begrafenis van ds G. Mul

God heb ik lief (PSALM 116)

Familie, vrienden, gemeente,

Het is onmogelijk om onder woorden te brengen, wat nu in ons hart leeft. We waren verslagen, toen we hoorden, dat jullie man en vader, onze vriend en predikant, Gijsbert Mul, was overleden. Wij hadden hem zo graag in ons midden gehouden: in jullie gezin en familiekring, in de gemeente en in onze beide kerken, die hij in het zoeken naar samenwerking en éénheid zo vol geduld, met liefde en beslistheid heeft gediend.

Wij hadden nog zo veel van hem verwacht en van hem willen leren.

Na bijna 28 jaar dienst als predikant kwam aan zijn leven en werken een einde.

Het waren bepaald niet altijd gemakkelijke jaren; lichamelijk heeft hij veel meer geleden dan wij vaak beseften; de zorgen zijn hem niet bespaard gebleven. Ook aan de kerk heeft hij veel geleden; de scheuring in Deventer heeft een groot litteken in zijn leven gebracht. En de moeizame samensprekingen tussen de Chr. Geref. Kerken en de Ned. Geref. Kerken hebben hem intens veel verdriet gedaan.

In zijn preek op 3 september 1972 in Lelystad, toen onze beide kerken daar samen verder gingen, zei hij: „Er is veel sneller een scheur in Gods gemeente dan hechte éénheid.”

En toch bleef hij met een niet te begrijpen geduld, liefde en vreugde doorgaan met zijn werk. Wat kon hij veel genieten: van zijn vrouw en kinderen. Wat kon hij een blijdschap uitstralen.

Wie hem in Lelystad meemaakte, toen de samenwerking tot stand kwam, werd enthousiast door zijn enthousiasme.

Wat genoot hij ervan om kinderen en verstandelijk gehandicapten de boodschap door te geven van Gods liefde. Waar haalde hij de kracht vandaan?

Nu, dat heeft hij in diezelfde preek gezegd: „Waar hebben wij het aan verdiend, dat wij het eigendom van Jezus Christus mogen zijn? Wat is God groot, wat een liefde heeft de Here aan ons kwijt gewild, dat Hij naar ons, zondige mensen, wilde omkijken.”

Dat was het geheim van zijn leven en daarvan heeft hij getuigd in de kerk en daar buiten.

„God heb ik lief, Hij is mijn liefde waard.”

Die liefde tot God straalde hij uit in zijn omgeving.

„God heb ik lief”, dat was ook het geheim van de dichter van Psalm 116.

Deze dichter heeft heel wat achter de rug. Als hij eraan denkt, slaat hem nog de schrik om het hart. Banden van de dood hadden hem omvangen; angsten van het dodenrijk hadden hem aangegrepen, zodat hij het uitschreeuwde naar God.

Hij vertelt niet, wat precies de ellende was, waarin hij verkeerd heeft. Misschien was het een ernstige ziekte of onderdrukking door een vijand.

Maar hij ontdekte in zijn leven, dat God hem niet uit het oog verloor; dat de Here hem bewaarde en kracht gaf.

In vs. 10 zegt hij: „Ik heb geloofd, zelfs toen ik sprak: ik ben zeer verdrukt.” Dat geloof heeft hem nooit ontbroken; ook niet, toen de mensen hem teleurstelden; ook niet, toen de stormen door zijn leven gingen. Dat geloof in de liefde en kracht van God hield hem staande.

En dat was ook het geheim van jullie man en vader, onze ds Mul. Het was zijn kinderlijk geloof, dat hem de kracht gaf om te zijn, wie hij was. In dat geloof mogen ook wij met alle verdriet en vragen, die ons vervullen, verder gaan.

Een gelovige kan het heel moeilijk hebben; hij kan zich benauwd en bedreigd voelen.

En waar moet je het dan zoeken?

Bij mensen? We hebben wel geleerd, dat mensen niet echt kunnen helpen; ze hebben immers niets in eigen hand, zelfs het leven niet. Maar wat mensen niet kunnen, dat kan God!

Is dat wel waar? Kan God wat doen tegen de dood? Stelt God belang in een mensenleven. Lijkt het er vandaag niet op, dat ook voor Hem een mensenleven niet telt? Gelovigen hebben het toch ook moeilijk? Er sterven toch ook gelovige mensen?

De dichter van Psalm 116 zegt: „ja, voor God telt een mensenleven: Kostbaar is in Zijn ogen de dood van Zijn gunstgenoten.” Hun dood, ook de dood van ds Mul, is voor Hem niet iets, dat Hem niet interesseert. De Here speelt niet met het leven van hen, die Hem liefhebben. Hij heeft er juist alles voor ingezet. Hij, Die Zijn eigen Zoon heeft overgegeven in de dood, hoe zou Hij ooit kunnen vergeten of verachten een leven, waarvoor Zijn Zoon de prijs van zijn leven heeft betaald?

Een gelovige mag weten: mijn leven is duur betaald en daarom laat Hij mij ook in de dood niet los. Om de dood zijn prikkel te ontnemen, moest Jezus Christus de angst van de hel doorstaan. Met de dood is het niet afgelopen, maar na de dood gaat het leven door: zonder ziekte, zonder zonde, zonder verdeeldheid. Dan mogen wij samen vol verwondering God zien en Hem samen aanbidden: „God, ik heb u lief!” Hiervan getuigde ds Mul en daar verlangde hij naar.

In zijn preek in Lelystad zei hij het zo: „die éne hoop koesteren wij, die verwachting, dat Jezus komt en dat Hij ons met elkaar op de nieuwe aarde wil zetten. Een gescheiden avondmaalstafel wordt steeds meer een pijnlijke zaak, wanneer we geloven – en dat geloven we toch – dat wij eens samen de Bruiloft van het Lam zullen vieren.”

In dat geloof en met dat perspectief gaan we straks naar de begraafplaats.

In jullie gezin en familie, in de gemeente, in onze vriendenkring is een lege plaats gekomen en dat doet pijn. Wij, mensen, kunnen elkaar niet missen, vooral niet, als we veel van elkaar houden. Maar ik mag u en jullie vandaag wijzen op die God, Die in Jezus Christus vlakbij u komt staan en Hij zegt: „Ik ga met u mee.” Hij wil u bij de hand nemen, zoals Hij het deed in het leven van ds Mul.

Laten wij verder gaan in het spoor van uw man, onze broeder en predikant.

Dat was zijn diepste verlangen, dat ouderen en jongeren de weg met de Here zouden gaan.

In Lelystad besloot ds Mul zijn preek zo: „Laten wij dan met het oog gericht op de éne Heer, de éne Geest, de éne Vader samen de weg verder gaan, waarop de Here ons gezet heeft.”

De weg naar de Bruiloft van het Lam.

Ziende naar de omstandigheden blijft het lied ons vandaag in de keel steken. Maar ziende op dat machtig perspectief kunnen wij vandaag toch samen zingen: „God heb ik lief!” Want Hij brengt al Zijn kinderen thuis in die éne kudde, onder die éne Herder. Bij alle verdriet gedenken wij vandaag dankbaar, wat de Here ons in ds Mul gaf en hoe kunnen wij onze dankbaarheid beter tonen dan door in dat spoor, op die weg verder te gaan.

Want daardoor ontvangt onze God de eer. En daarvoor leefde Gijsbert. Daarom: in dat spoor samen verder.

J. Plantinga, Leeuwarden

Het Nieuwe Tijdperk

6. (slot) Poging tot Evaluatie

Het is bijna alsof het menselijk ras een quantum-sprong neemt naar een geheel nieuwe zijswijze.

(Als we leren gebruik te maken van) het enorme spectrum van bewustzijnsmogelijkheden... zullen we een menselijkheid van zo grote diepte en rijkdom kunnen bereiken als de wereld nog nooit gezien heeft, zodat onze achterkleinkinderen ons zullen beschouwen als een soort Neanderthalers, zó anders zullen we zijn.

Jean Houston, werkzaam aan de Foundation for Mind Research in Nyack (V.S.)

Archipel

In het eerste artikel in deze serie over 'New Age' (dat naar de meningen van sommigen feitelijk onvertaalbaar is) heb ik opgemerkt dat allerhande visies en opvattingen 'naar elkaar lijken toe te groeien'. Bij het doornemen van diverse boeken en andere publicaties was het vaak wel mogelijk om intuïtief een soort samenhang te bespeuren. Het viel me echter minder gemakkelijk om die samenhang even duidelijk op papier te zetten.

Het afwijken (en afwijzen) van de 'masculiene cultuur', het streven naar een 'leven vanuit de rechter hersenhelft', het zoeken naar een juiste omgang met 'moeder aarde', het waren deze en andere zaken die daarbij (veel te) kort de revue passeerden.

Allemaal eilandjes die 'ergens' bij elkaar hoorden/horen.

Wat nu van dit alles te vinden? Hoe moeten we er tegen aan kijken: positief of negatief?

De Antichrist?

Wie literatuur uit christelijke bron leest, met name uit de Verenigde Staten, zal merken dat veel christenen alleen maar negatief tegen de New-Age-Beweging aankijken. Het meest wordt in dezen geciteerd uit een boek van Constance Cumbey, *The Hidden Dangers of the Rainbow*. Dit Amerikaanse boek, dat uit 1983 stamt, heeft het dus over 'de verborgen gevaren van de Regenboog', die het symbool van de New Age-Beweging is. (Overigens, ook diverse christelijke organisaties hebben – op volkomen andere gronden – dit symbool gekozen.) De ondertitel van voornoemd boek is 'de New Age-Beweging en de komende Tijd van Barbarij'.

Al op de eerste pagina's (5 en 7) laat de auteur geen enkele onduidelijkheid bestaan. „Volgens de Bijbel is de regenboog het symbool van Gods eeuwig verbond dat Hij de aarde nooit meer door een zondvloed zal vernietigen. De New Age-Beweging gebruikt regen-

bouwen aan de Regenboog Brug (antahkarana) tussen de mens en Lucifer, die, zeggen ze, de 'alomvattende ziel' is."

„Het is de stelling van de auteur dat voor de eerste maal in de geschiedenis een beweging bestaat – de 'New Age-Beweging' – die aan alle vereisten voldoet die de Schrift geeft voor als de tijd van de Antichrist en de politieke beweging komt die hem op het wereldtoneel moet brengen. Verder is de auteur van mening dat dit zeer waarschijnlijk de grote afval is waarover de Apostel Paulus spreekt, en dat het verschijnen van de Antichrist een heel wezenlijke gebeurtenis kan zijn in onze onmiddellijke toekomst."

In de rest van het boek van 268 pagina's doet de schrijfster een poging deze uitspraken toe te lichten. Beginnend bij de aangekondigde (maar uitgebleven) komst van de Christus Maitreya, in het voorjaar van 1982, legt Cumbey verbanden naar de New Age-Beweging. Waarbij vooral veel aandacht wordt geschonken aan de opvattingen en geschriften van Alice Bailey, een van de leidsters van de Theosofische Vereniging. Deze indertijd bekende stichteres van diverse esoterische genootschappen heeft veel geschreven dat, volgens Cumbey, in onze tijd tot op de letter wordt nagevolgd/uitgevoerd.

Uitvoerig wordt ingegaan op occulte achtergronden van de Beweging, de banden die zouden bestaan met de 'occulte ideologie' van het Derde Rijk, en op ingewijden in de dienst aan Lucifer/Satan, etc. Duidelijk is dat we, als dit alles waar is, uiterst wantrouwend moeten staan tegenover de Beweging!

Daarbij moeten we echter toch een paar dingen van het hart. De (inderdaad zeer wel mogelijk *onzichtbare*) verbanden tussen occulte ingewijden als Alice Bailey en de New Age-Beweging worden mijns inziens niet bewezen. Dat er een 'ondergrondse' verbinding met het Derde Rijk zou bestaan is – opnieuw – niet ondenkbaar, maar – eveneens – niet bewezen. Als ik lees „het is

algemeen bekend dat zowel Winston Churchill als Franklin Delano Roosevelt zich met occulte praktijken bezig hielden", dan moet ik eerlijk zeggen dat ik dat niet wist. Als vanuit die opmerking de mogelijkheid wordt geopend dat (de westelijke mogendheden) „op de hoogte waren van hun bijdrage aan 'het Plan' dat Alice Bailey in de jaren '30 had geopenbaard" (beide p. 99), dan vind ik ook dat te ver gaan. Dat er een 'wereldwijd' creditcard-systeem wordt nagestreefd, en een wereldwijd belastingssysteem, dienstplicht, etc. kan best waar zijn. Ik heb er persoonlijk weinig mee te maken gekregen. Het lijkt me echter net te veel passen binnen een bepaalde eindtijd-verwachting (de Komende Verdrukking in het rijk van de komende Antichrist) om er zonder enige kritiek voetstoots gehoor aan te geven. Temeer als in dit verband zulke uiteenlopende organisaties worden genoemd als de Club van Rome, Amnesty International, en andere waar ik toch niet alleen allerlei 'samenzweringen' vermoed. Als ik dan ook verdachtmakingen hoor aan het adres van diverse gerespecteerde Christelijke leiders in de V.S., zoals Ronald Sider (schrijver van het boek *Rijke Christenen in een Wereld van Honger*) en (een deel van) het gerenommeerde Calvin College, dan neemt – met respect – mijn scepsis wel toe.

Toch is het goed, vind ik, ook zulke alarmerende berichten over de New Age-Beweging te registreren. Het lijkt me niet allemaal even gefundeerd wat ik hier heb geciteerd, maar toch – het is goed dat u ook deze mening kent!

Positief

Zelf zie ik in de Beweging niet alleen maar kwade dingen. Temeer omdat ik lang niet altijd datgene wat de New Age-Beweging bestrijdt automatisch als 'christelijk' kan aanmerken.

In het vorige artikel heb ik geschreven over holistische gezondheidszorg. Bepaalde zaken trekken daarin aan: de 'menselijke benadering' van de patiënt, het geduldig luisteren naar 'de taal van het lichaam', het pogen de medische behandeling bij de uitsluitend technologische benadering vandaan te houden. In publicaties die ik verder niet heb geciteerd heb ik dingen aangetroffen die me sympathiek voorkomen. Wie wil het „mechanistische" het „technologische" van veel medische wetenschap „christelijk" noemen?

Welke Christen, vraag ik me verder af, zou géén betrokkenheid voelen bij de milieuproblematiek, de wijze waarop zoveel in Gods schepping door mensenhand is aangetast, vervuild, gekweld? Als ik in een tv-programma een van de leidsters van de 'Vrouwenbeweging' hoor zeggen dat we, ook bij vraagstukken van milieu en bewapening, de wijsheid van de oude Indianen moeten

volgen, dan beaam ik dat. Ze haalt de zienswijze aan dat we, bij belangrijke beslissingen aangaande b.v. het milieu, de vraag moeten stellen: wat betekent deze beslissing voor zelfs het zevende geslacht dat na ons komen zal? Geen kortzichtige beleidsvorming dus.

Naar ik vrees, ben ik zelf altijd al een reddeloos Romantische laatbloeiër geweest, zo een die – qua persoonlijkheid – niet meteen gefascineerd is door technologie. Heel wat New Age-denken komt me niet onbekend voor. En is een soortgelijk geluid als ik boven weergeef niet – op vele wijzen zelfs – ten gehore gebracht, b.v. door de mensen van de Calvinistische Wijsbegeerte? Is dit dan allemaal zo *nieuw*?

Negatief

Dat brengt mij bij dingen die ik *negatief* acht – en laat ik eerlijk zeggen – dat ik veel in de 'New Age-Beweging' zie dat ik afwijs, wel móet afwijzen!

a. Tot mijn spijt kan ik niet anders, als ik merk hoezeer de visie op de mens, door-en-door *humanistisch* is. Het is een en al „menselijke mogelijkheden” die de klok slaan. Zelfontpooiing, in dit geval niet allereerst van rationele kenvermogens, maar van de intuitieve potenties, wijst op een zeer groot optimisme aangaande wat de mens wel kan. De gedachte dat we aan een betere wereld bouwen – dat we met betere 'paradigma's' het probleem van oorlog en agressie te lijf kunnen gaan – ik acht dat eerlijk gezegd, 'onbijbelse naïviteit'. Een kernvraag bij het lezen van 'New-Age' boeken en artikelen is voor mij dan ook: is de mens van nature *góed*? Kan de mens zelf zijn/haar lot verder vormgeven? In de hele sfeer die uit de New-Age gedachten spreekt ontbreekt, naar mijn gevoel, ieder besef van menselijke zonde en gevallenheid. En dat werkt door!

b. Opvallend is ook hoe mensen als Capra – maar ook vele anderen – met hem de levensbeschouwing van het christelijk geloof als een 'gepasseerd station', behandelt. Capra's 'ervaring' aan het strand in Californië wordt 'Hindoeïstisch geduid'. Daarmee zitten we wel midden in een totaalbeschouwing die *niet* uitgaat van een persoonlijke God, de Schepper en Onderhouder van de kosmos, die de (plaats van de) mens in dit heelal heel bijzonder heeft gemaakt. Dat alles ontbreekt ten enen male in deze visie op God, mens en heelal. Is dat een kleinigheid?

c. Even opvallend is het hoe in de gemeenschap van Findhorn, maar ook in de opvattingen en praktijken van 'spirituele feministen', een grondhouding spreekt die mij onweerstaanbaar doet denken aan het voor-christelijk heiden-dom! Of aan de vruchtbaarheidsreligies van de volkeren die rond Israël woonden. Dat alles in dit leven, inclusief de mens, lijkt te worden beschreven in ter-

men van processen, van cyclische ontwikkelingen, geeft me sterk de indruk dat het hier gaat om een denk- en gevoelskader dat uiteindelijk wordt gevormd door de *schepping* en niet door de *Schepper*! De interesse in 'magie', in het 'buitennatuurlijke' en allerlei aanverwante zaken, suggereert een 'feestelijke interesse' die naast – of tegenover – de dienst des Heren staat, zoals we die in de Bijbel aantreffen. Naar mijn mening heb ik voldoende 'occulte', 'esoterische' en vergelijkbare lectuur onder ogen gehad om te 'voelen uit welke hoek de wind waait'.

Nawoord

Dat de New Age-Beweging bezig is de komst van de Antichrist voor te bereiden durf ik niet te zeggen. Het is nogal wat om dat hier te zeggen! Dat anderzijds deze beweging niet bezig is allereerste zaken met elkaar te verbinden tot een aan-God-vijandige-religieuze mens- en wereldbeschouwing durf ik echter ook niet te zeggen.

Aan 'alarmistische' samenzwerings-theorieën heb ik persoonlijk niet zo'n behoefte. Het is in het verleden vaker gebeurd dat men de antichrist of de betekenis van het getal 666 meende te (her)kennen, zonder dat wij nu menen dat die uitspraken van toen juist waren. Loop je met Cumbeys opvattingen niet dezelfde kans?

Dat we anderzijds bij de New Age-Beweging heel kritisch de levensbeschouwelijke wortels moeten zien te achterhalen lijkt voor mij echter geen enkele twijfel. Veel van de dingen waar ik sympathiek tegenover sta lijken te worden opgenomen in een groter systeem dat we, *als christenen*, moeten toetsen aan de inhoud der Schrift. Want ook hier geldt de waarheid van 2 Corinthiërs 10, dat „de wapens van onze veldtocht niet vleselijk (mogen) zijn, maar krachtig voor God tot het slechten van bolwerken, zodat wij de redenerin-

Kolofon

Redactie:

Drs H. Algra
T. Hoekstra
Drs H. de Jong
Drs P. J. van Kampen
Mr. dr. J. Meulink
D. W. L. Milo
Ds K. Muller
Ds E. R. Postma
M. J. F. van der Wal

Adres van de redactie:

Ds K. Muller, Oude Veenscheiding 15,
8446 LC Heerenveen. Tel. 05130-20476.

Kerknieuws/Uit breder kring:

M. J. F. van der Wal, Brugakker 60-17,
3704 RA Zeist. Tel. 03404-61525.

Abonnementen en ledenadm.:

Postbus 84, 3956 ZS Leersum. Tel.
03434-54288. Gironummer 404945 t.n.v.
Geref. Persvereniging Opbouw.

Lidmaatschap Persvereniging:

Aanmelding door overschrijving van min.
f25,- contributie.

Abonnementen:

Het aanvragen of opzeggen van abonnementen uitsluitend bij de administratie. Abonnementen kunnen ieder moment ingaan, doch slechts per 31 december eindigen. Opzeggen uiterlijk tot 15 november.

Abonnementsprijs:

(bij vooruitbetaling):
f52,- per jaar of f28,- per half jaar. Voor
studenten f42,- per jaar. Buitenland f74,-
per jaar of f99,- per luchtpost.

Advertentieprijs:

45 ct. per mm. Advertenties inzenden tot
dinsdagmorgen 10.00 uur.

Advertenties en druk:

Drukkerij „Steenbergen”, Nooitgedacht 3,
3701 AL Zeist. Tel. 03404-22452. Post-
bus 244, 3700 AE Zeist.

gen en elke schans, die opgeworpen wordt tegen de kennis van God, slechten en elk bedenksel als kriegsgevangene brengen onder de gehoorzaamheid aan Christus.”

een actueel themanummer
herdrukt!

De Reformatie

Vanwege enorme belangstelling is het themanummer „De Nederlands Gereformeerden en wij”, (7 nov. 1987, jg. 63/6) herdrukt.

Behalve de volledige 'Open Brief' uit 1966 bevat dit nummer van 30 blz.:

Geforceerde kerkscheuring door J. Kooiman.

De breuken ontmaskerd door prof. J. Kamphuis.

Op welke wijze hebben wij bijgedragen aan de scheuring van 1967? door ds C. G. Bos.

Niets gebeurd... (over de ontwikkelingen binnen de Ned. Geref. Kerken) door ds J. J. Arnold.

Eenheid en hereniging door prof dr C. Trimp.

Plaatselijke samensprekingen door dr W. G. de Vries.

Dit waardevolle nummer is verkrijgbaar door overmaking van de kosten op postrek. 40.60.40 t.n.v. Reformatie-Goes o.v.v.: ...ex. 63/6. De prijs is per stuk f1,65 excl. portokosten. Deze zijn: 1 ex.: f1,75 – 2-4 ex.: f2,50 – 5-10 ex.: f4,50 – 11 en meer: f5,50.

Bel voor inlichtingen: 01100-15591

Kerknieuws

Ned. Geref. Kerk van Langerak

De bevestiging van kandidaat D. Fijan zal plaatsvinden op 22 november a.s. door ds W. H. Louwerse, emeritus-predikant aldaar, in de morgendienst, welke aanvangt om 9.45 uur.

's Middags doet kandidaat Fijan zijn intrede in een dienst, die begint om 14.00 uur.

Kerkeraden en boekhouders

Het jaar 1987 is op een paar weken na weer voorbij. Nog 45 kerken hebben hun verplichtingen tot het betalen van hun bijdrage over het jaar 1987, met betrekking tot de onkosten van de Landelijke Vergadering *niet* betaald.

Wilt U nog eens nakijken of Uw kerk de bijdrage wel heeft overgeboekt?

Anders moet U straks in 1988 2x betalen en dat is toch ook niet de bedoeling.

Met mijn schrijven van 16 juni '86 zijn alle kerkeraden hierover ingelicht.

Rek. no. 96.05.28.059 t.n.v. Penningm. Land. Verg. Rietmolenstraat 98, 7512 XX Enschede.

Giro rek. 85 06 95 van de Bondsspaarbank, Enschede t.n.v. bovengenoemde rekening.

De penningmeester R. J. Niemeijer, tel. 053-315895.

Uit breder kring

De Reformatorische Bijbelschool:

Een school voor je leven!

Zoek je voor jezelf een plaats in Gods Koninkrijk?

Trekt evangelisatie je? Of jeugdwerk?

Hoop je binnen afzienbare tijd in de zending te gaan werken?

Wil je dienstbaar zijn in christelijke hulpverlening of gezondheidszorg?

Zorg dan voor een stevige ondergrond. Op de R.B.S. hebben we een cursus van één jaar. Gericht op je persoonlijke deelname als christen in kerk en samenleving. Pittig en tegelijk heel praktisch.

Daarnaast is er een drie-jarige opleiding voor mensen die verder willen. Die full-time willen werken in dienst van het evangelie. B.v. in zending, pastoraat, onderwijs, jeugdwerk.....

Op vrijdagavond 11 december is er een introductieavond. (aanvang 19.30 uur). Je bent van harte uitgenodigd! Geef je wel even op.

Reformatische Bijbelschool, Krakelingweg 10, 3707 HV Zeist, tel. 03404-24166.

Tot ziens!

Evangelische Hogeschool

De invloed van de massamedia op de samenleving is niet te onderschatten. Het is erg belangrijk om ons hierop te bezinnen. Vandaar dat wij u hartelijk uitnodigen op zaterdag 21 november a.s. voor een studiemiddag met als onderwerp „Massacommunicatie”.

Wij hebben de volgende sprekers uitgenodigd: Drs N. C. van Velzen zal spreken over „Goed nieuws is geen nieuws; een christelijke visie op nieuws en nieuwsgaring”.

Mw. drs E. A. Oostdijk behandelt het onderwerp: „Je ziet het toch...; over media en kinderen”.

Plaats: EH-gebouw, Grote Haag 23, Amersfoort.

Aanvang: 10.00 uur (zaal open: 09.30 uur; koffie staat klaar).

Entreprijs: f15,00 (incl. lunch); studenten f7,50.

Reserveer tijdig. Tel 033-621731 (vragen naar mw. N. M. Verboom).

De afdeling ICU/MO van de EH biedt twee deeltijdopleidingen aan, te weten:

MO-A/B THEOLOGIE

(met aparte cursussen Hebreeuws en Grieks)

MO-A/B GESCHIEDENIS

Na het behalen van de MO-B geschiedenisakte kan in één jaar de akte MO-maatschappijleer-B behaald worden of een aanvullende doctoraal-opleiding door de EH worden verzorgd.

Stuur mij vrijblijvend (postzegel is niet nodig) informatie over de ICU/MO-opleidingen

Naam: _____

Adres: _____

Postcode/Plaats: _____

Evangelische Hogeschool • Antwoordnummer 151
3800 VB Amersfoort • Tel. 033-621731

Evangelische Hogeschool

Grote Haag 23
Postbus 957
3800 AZ Amersfoort
Tel. 033-621731

Somber –

het gevoel hebben er niet meer tegen te kunnen – het idee hebben geen greep op uw leven te kunnen krijgen?

Loop niet door.....

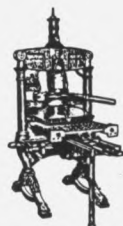
Praat eens met een deskundige hulp.

ADVIESBUREAU DRS F. P. VINK,

Hulkstraat 41, 1784 RH Den Helder, tel. 02230-34250, lid N.I.P.

Pedagogische en psychologische begeleiding en advisering op basis van Philip. 2:13.

BIJ GEBOORTE- EN HUWELIJKSKAARTEN
ONTVANGT U EEN AARDIGE ATTENTIE.

drukkers sinds 1901

Drukkerij „Steenbergen”

Nooitgedacht 3 - 3701 AL Zeist - Tel. 03404-22452
Gevestigd sinds 1901

Boeken, Periodieken en
Handelsdrukkerij